

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้าน
เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
**Strategy of Potential Development for Community leaders
in Model Sufficiency Economy Village**

ภูษิต ปุลันรัมย์, เรียงดาว ทวะชาลี,
ทรงพล โชติกเวชกุล, อภิชาติ รอดนิยม, นพดล เพ็ญประชุม,
สุภาญดา เทนอิสสระ และพระใบฎีกาธนกิจ นริสโร (เทือกทอง)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
**Phusit Pulanram, Riangdow Tavachalee ,
Songphon Chotikavetchakun, Apichat Rodniyom,
Nopadol Penpachoom, Sukanda Tenissara and
Phrabaidika Tanakit Narissaro (Thuakkong)**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Corresponding Author, E-mail: pagsa.2522@Gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น 2) พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น และ 3) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่วิจัยทั้ง 4 ชุมชน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบคำถามการสนทนากลุ่ม 3) แบบสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และ 4) การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพผู้นำทั้ง 4 ชุมชน พบว่า มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีศักยภาพด้านความเป็นผู้นำสูง มีศักยภาพด้านการสื่อสาร (วาทาศิลป์) เป็นอย่างดี และมีศักยภาพด้านการบริหารจัดการในชุมชน ส่วนจุดที่ควรพัฒนา ผู้นำชุมชนควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน

* วันที่รับบทความ: 20 มกราคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 17 กุมภาพันธ์ 2563; วันที่ตอบรับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2563
Received: January 20, 2020; Revised: February 17, 2020; Accepted: February 23, 2020

ให้มากขึ้น เปิดทัศนคติให้กว้างขึ้น ควรรับฟังและยอมรับในเสียงสะท้อนหาตนเองในด้านลบ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น สรรหาผู้ร่วมอุดมการณ์เดียวกันให้มากที่สุด และควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันตนเองและเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21

2. การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนตามรูปแบบ KAS คือ ความรู้ ทักษะ และ ทักษะ โดยการไปศึกษาดูงานและอบรมหลักสูตรการเป็นผู้นำชุมชนที่ดี ณ บ้านสำโรง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ทำให้เกิดการพัฒนางานความรู้ด้านการบริหาร การใช้หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และแนวทางการพัฒนาโครงการในพื้นที่ จึงให้เกิดทัศนคติเชิงบวก จนสามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาชุมชนของตนเอง

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบพบว่า ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนใน 3 ด้าน คือ AKL Model ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทัศนคติ, ด้านความรู้, และด้านทักษะความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต ซึ่งมีกลยุทธ์อีก 4 ด้านหลัก เป็นตัวช่วยขับเคลื่อนการพัฒนา ศักยภาพของตนเองและชุมชน คือ PANM Model ประกอบด้วย 1) หมั่นระวังยับยั้งปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชนที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่ให้เกิดขึ้น (Precaution) 2) หมั่นลด ละ เลิกในสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชนที่เกิดขึ้นแล้ว (Abandon) 3) หมั่นพัฒนาศักยภาพของตนเองและชุมชนที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้นและสร้างเสริมสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น (New Development) และ 4) หมั่นรักษาศักยภาพของตนเองและชุมชนที่เกิดขึ้นแล้วให้มั่นคง และยั่งยืน (Maintain) โดยการวิจัยครั้งนี้สรุปได้แนวทางจากการสังเคราะห์เป็นสมการ ดังนี้ $KAS + AMPP = AKL Model - PANM Model$

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์; การพัฒนาศักยภาพ; ผู้นำชุมชน; หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

Abstracts

The purpose of this research is 1) to study the potential of the community leaders in the model sufficiency economy Village in Khon Kaen Province 2) to develop the potential of the community leaders in the model sufficiency economy Village in Khon Kaen province and 3) to determine the strategy of the potential development for community leaders in the model sufficiency economy Village in Khon Kaen Province. It is a participatory action research. The key informant group is the target group in the research

area in all 4 communities by using the tools to collect the research data: 1) Interview form 2) Group discussion questions 3) Observation forms, both participatory and non-participatory and 4) Workshop seminars.

The results of the research found that:

1. The potential of Leaders of all 4 communities found that there are strong community leaders by having similar features, high leadership potential, good communication potential (Art Word) and management potential in the community. The point that should be developed Community leaders should create more good interaction with people by widening your attitude. They should listen and accept the negative echoes for oneself and then take to develop and improve recruit as many participants as possible and should study more in many areas, especially in modern technology in order to be self-immune and keeping up with global changes in the 21st century.

2. Potential development for Community leaders according to The KAS Model is knowledge, attitude and skill by going on a field trip and training for a good community leadership course at Ban Samrong, Tha Sawang Sub-district, Mueang District, Surin Province, resulting in the development of administrative knowledge. The use of morals Principles of participation and guidelines for project development in the area Create a positive attitude until being able to apply the knowledge gained to develop their own communities.

3. The strategy of the potential development for community leaders in the model sufficiency economy Village shown that There should be a strategy to develop the potential of community leaders in 3 areas: AKL Model by consisting of the attitude development strategy (A- Attitudes), Knowledge (K-Knowledge), and leadership skills (L-Leadership Skills) and constantly being dynamic Which has another 4 main as a driver to develop the potential of oneself and the community, PANM Model consisting of 1) Be careful to stop problems and obstacles to the development of their potential and the community that has not yet occurred (P-Precaution 2) Regularly reduce, reduce, or stop what is an obstacle to the development of one's own potential and the community that has occurred (A-Abandon) 3) Regularly develop the potential of oneself and the unborn community to occur and create new things to happen (N-New Development) and 4) Maintaining the potential of oneself and the community which have already occurred to be stable and sustainable (M-Maintain). In this research, the conclusions can be obtained from the method of synthesis as follows KAS+AMPP = AKL Model - PANM Model.

Keywords: Strategy; Potential development; Community leaders;
Model Sufficiency Economy Village.

บทนำ

นับตั้งแต่เข้าสู่ยุคกระแสโลกาภิวัตน์เข้ามาสู่สังคมไทย ก็ส่งผลเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับตัวคน และนับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ที่เน้นการกระจายอำนาจสู่ประชาชน ส่งผลให้ประชาชนทุกระดับเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัับวิถีการดำเนินชีวิตของตนเองมากยิ่งขึ้น จากสภาวะการณดังกล่าว ได้เกิด “ผู้นำ” ขึ้นในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะชุมชนต่าง ๆ ทั้งในเขตปริมณฑล และในเขตภูมิภาคต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกล ผู้นำดังกล่าวมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการ ที่ผ่านกระบวนการเลือกตั้ง และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ บทบาทของผู้นำดังกล่าวในสังคมไทยมีมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ทั้งดีและมีปัญหาภายในชุมชน หากชุมชนแห่งใดผู้นำมีศักยภาพสูงก็จะทำให้ชุมชนนั้นมีการพัฒนาและมีความเข้มแข็ง ในทางตรงกันข้ามหากผู้นำชุมชนใดไร้ประสิทธิภาพหรือไม่มีศักยภาพผู้นำ จะส่งผลต่อชุมชนนั้นในทางไม่ดีเช่นกัน (ปรีชา วุฒิการณ์ และคณะ, 2548 : ก)

ผู้นำ (Leader) คือ ผู้ที่สามารถมีอิทธิพลเหนือคนอื่น ได้รับความเคารพนับถือ ความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานที่ได้รับการยอมรับนับถือ และเชื่อฟัง ปฏิบัติตามที่ผู้นำต้องการ และภาวะผู้นำ (Leadership) คือ ความสามารถทักษะในการปฏิบัติงานของผู้นำเพื่อทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ มีศิลปะในการทำงานของบุคคลที่มีอิทธิพลในการจูงใจคนอื่นให้ร่วมกันปฏิบัติงานให้สำเร็จ (เรมวอล นันท์ศุภวัฒน์, 2542 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (วิภาดา คุปตานนท์, 2544 : 47) ซึ่งได้กล่าวไว้เช่นกันว่า ผู้นำ คือ บุคคลที่มีความสามารถทำให้องค์การดำเนินไปอย่างก้าวหน้าและบรรลุเป้าหมาย โดยการใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติผู้อื่น ผู้นำอาจจะเป็นบุคคลที่มีตำแหน่งอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งเรามาจะรับรู้เกี่ยวกับผู้นำที่ไม่เป็นทางการอยู่เสมอเนื่องจากบุคคลนั้นมีลักษณะเด่นเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยเขาจะใช้ภาวะผู้นำในการปฏิบัติการและอำนวยการ เพื่อมุ่งบรรลุเป้าหมาย

ในปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาพัฒนาประเทศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและทำให้สังคมไทยเกิดความมั่นคง และมีการบริหารจัดการ

ความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ประเทศก้าวสู่ความสมดุลและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.), 2558 : ก) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างเพื่อก้าวไปสู่ประเทศไทย 4.0 โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

ดังนั้น ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น โดยหาตัวชี้วัดศักยภาพต่าง ๆ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน และเกิดยุทธศาสตร์ในการนำไปพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) โดยมีวิธีการศึกษาข้อมูลขั้นปฐมภูมิ รวมถึงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ และการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และศึกษาข้อมูลขั้นทุติยภูมิ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีทวิวิทย์ไว้ ดังนี้ 1) การศึกษาในเชิงเอกสาร ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ 2) การศึกษาเชิงคุณภาพ ในภาคสนาม เพื่อทราบถึงแนวคิด กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา 3) ขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามจากบุคคลผู้เกี่ยวข้องในชุมชน ดังนี้ **ระยะที่ 1** ขั้นตอนการศึกษาบริบทชุมชนและศักยภาพผู้นำชุมชน **ระยะที่ 2** ขั้นตอนการกำหนดปัญหาและพาผู้นำชุมชน รวมถึงบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 ชุมชนไปศึกษาดูงาน และเข้าอบรม

การเป็นผู้นำชุมชน ณ หมู่บ้านต้นแบบ บ้านสำโรง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
ระยะที่ 3 ขั้นตอนการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม **ระยะที่ 4** การสนทนากลุ่มเฉพาะ และ
 การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ **ระยะที่ 5** การประเมินผลจากการรวบรวมข้อมูล และ 4)
 ขั้นตอนสุดท้ายนำมาสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญและพื้นที่วิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย ได้แก่ บุคคลที่เป็นตัวแทนของชุมชนทุกภาคส่วน
 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 4 ชุมชน คือ 1) บ้าน
 ห้วยเตย หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยเตย อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น 2) บ้านแห้ว หมู่ที่ 9 ตำบล
 บ้านโนน อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น 3) บ้านหนองกงใหญ่ และ 4) บ้านหัวหนอง โดยแบ่ง
 ออกเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) ผู้นำชุมชน 20 คน 2) ชาวบ้านและกลุ่มพัฒนาองค์กร 12
 คน 3) พระสงฆ์ 4 รูป และ 4) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 4 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและ
 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต
 ขอนแก่น เสนอต่อผู้นำชุมชนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายเพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัยและลงพื้นที่
 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทำวิจัย ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่
 จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชน ชาวบ้าน และกลุ่มพัฒนาองค์กร 2. การ
 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร 3. ทำการนัดหมายเพื่อสนทนากลุ่มเฉพาะร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 และ 4. การประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ และสังเคราะห์ต่อไป

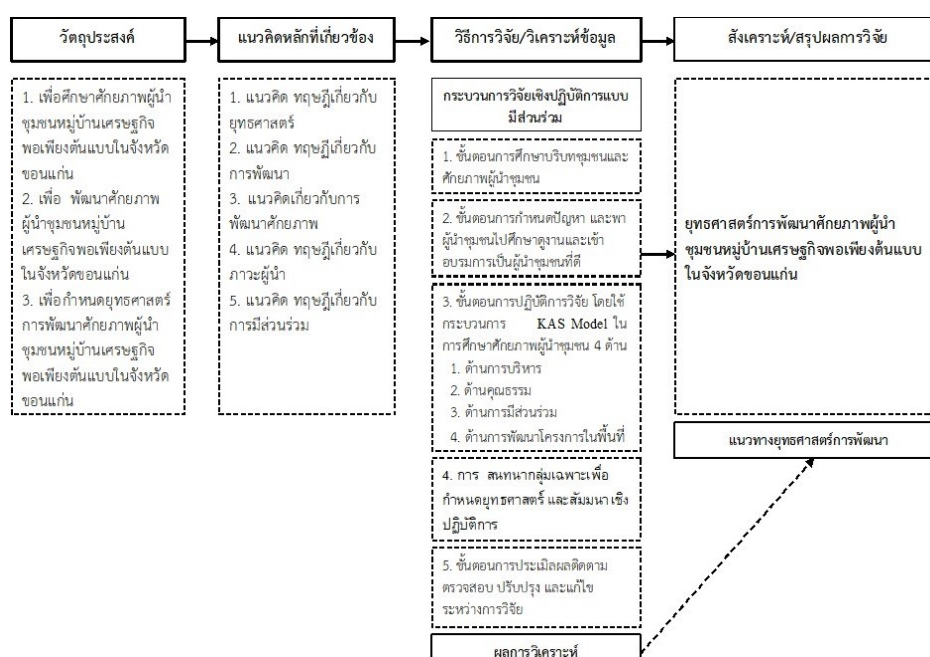
การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์
 ตามวัตถุประสงค์ การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่มเฉพาะ การจดบันทึก และการ
 ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้
 ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิธี ตามหลักการของอุปนัยวิธี โดยยึดวัตถุประสงค์ของ
 การวิจัยเป็นแนววิเคราะห์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ตาม
 ประเด็นหัวข้อ ดังนี้ 1) จัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและการสัมภาษณ์เชิง
 ลึกที่ได้มาทั้งหมด 2) แยกแยะข้อมูลในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ

3) เปรียบเทียบข้อมูล 4) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิธีตามหลักอุปนัยวิธี เพื่อหาแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน 5) สรุป อภิปรายผล และหาข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ” มีกรอบแนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษา พัฒนา และกำหนดยุทธศาสตร์ รวมทั้งผลลัพธ์จากการศึกษา ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพผู้นำชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน จึงได้ว่าผู้นำมีศักยภาพในหลายด้าน โดยศึกษาและวิเคราะห์จากผลการพัฒนาชุมชนภายใต้แผนพัฒนาสามปีย้อนหลัง (2560-2562) ว่าผู้นำได้นำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติจริง ทำให้รู้ว่าปัจจุบันผู้นำชุมชนมีศักยภาพเป็นแบบไหน และควรพัฒนาในด้านไหน ดังนี้

1.1 ชุมชนบ้านห้วยเตย หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยเตย อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนซึ่งมี นายประเวช วงศ์หา เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่ 9 ในปัจจุบัน มีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำสูงทรงภูมิรู้ นำเคารพนับถือของคนในชุมชน เป็นผู้มีความสามารถกล้าคิด กล้าตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ นอกจากนี้ท่านยังเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อโอ้อ้อมอารี เป็นคนดีมีศีลธรรม เป็นคนเสียสละ เป็นคนซื่อสัตย์ซื่อตรง อ่อนน้อม ถ่อมตน เป็นคนมีความเพียรพยายามเด็ดเดี่ยว เป็นคนที่มีความอดทนอดกลั้นต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และยังเป็นคนยึดถือความถูกต้องมากกว่าความถูกใจ

จุดที่ควรพัฒนา ผู้นำต้องสามารถบริหารจัดการเข้าใจบทบาทของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับองค์กรได้ ผู้นำจำเป็นต้องรู้วิธีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างรอบด้าน รู้จักคัดเลือกวิธีวิทยาการใหม่ ๆ และสร้างแรงจูงใจให้กับสมาชิกในชุมชน และรู้วิธีการบริหารการลงทุนรวมถึงต้องเป็นผู้นำตัวอย่าง ผู้นำชุมชนในยุคใหม่จึงจำเป็นต้องเรียนรู้อย่างเข้าใจเพราะจะนำพาชุมชนไปสู่ความมั่นคง

1.2 ชุมชนบ้านแห้ว หมู่ที่ 9 ตำบลบ้านโนน อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนซึ่งมี นายชาติชาย เศษภักดี เป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีการวางแผนพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ร่วมกับประชาชนภายในหมู่บ้าน ตำบล กำหนดเป้าหมายแนวทางในการทำงานอย่างชัดเจน และมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อหาจุดที่ควรพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

จุดที่ควรพัฒนา ผู้นำควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผู้นำจำเป็นต้องรู้วิธีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างรอบด้าน เพื่อขับเคลื่อนชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญผู้ใหญ่ชาตินายควรเปิดโลกทัศน์ เปิดทัศนคติให้กว้างขึ้น เปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ เข้ามา เพราะยุคศตวรรษที่ 21 นี้ คือยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงและลบล้างวัฒนธรรมดั้งเดิมในหลาย ๆ ด้าน

1.3 ชุมชนบ้านหนองกุงใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองกุงใหญ่ อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนซึ่งมี นายวุฒิไกร วิชัยวงศ์ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน พึ่งผ่านการประกวดผู้ใหญ่นายอดเยี่ยมประจำปี 2563 ในวันที่ 21 มกราคม 2563 ที่ผ่านมา ท่านเป็นผู้นำที่มุ่งมั่น ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มีศักยภาพภาวะผู้นำสูง มีวาทีศิลป์ในการพูด เป็นผู้นำที่มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน ไม่ถืออำนาจ บาตรหลวง มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง

ค่อนข้างดี และที่สำคัญท่านผู้ใหญ่ผู้ใด มักเป็นผู้ให้ มากกว่าผู้รับ พูดแล้วลงมือทำจริง จะเป็นผู้นำในการทำโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ จึงได้รับความรัก การสนับสนุนจากประชาชนคนรอบข้างเป็นอย่างดี

จุดที่ควรพัฒนา ผู้นำจำเป็นต้องหาผู้ร่วมอุดมการณ์เพิ่มขึ้นอีกเพราะปริมาณงานที่เพิ่มมากขึ้น อาจเกิดความล่าช้าในการขับเคลื่อนชุมชน และควรเพิ่มนโยบาย รณรงค์ให้ประชาชนเดินสายกลาง ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ทำอะไรที่เกินตัว

1.4 ชุมชนบ้านหัวหนอง หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านฝาง อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนซึ่งมี นายเข้มพลอย ขาวเหนือ เป็นผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบัน ในอดีตเคยได้รับผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยม ประจำปี 2557 เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีการวางแผนพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่ร่วมกับประชาชนภายในหมู่บ้าน กำหนดเป้าหมายแนวทางในการทำงานอย่างชัดเจน มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในด้านต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎ กติกา ข้อบังคับของหมู่บ้านอย่างชัดเจน

จุดที่ควรพัฒนา ผู้นำควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนให้มากขึ้น เปิดทัศนคติให้กว้างขึ้น สรรหาผู้ร่วมอุดมการณ์เดียวกันให้มากที่สุด และควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และหาช่องทางสนับสนุนในการ “สร้างรายได้ ลดรายจ่าย” ด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะทำได้

2. พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า จากการลงพื้นที่และได้นำพาผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านทั้ง 4 ชุมชน ไปทัศนศึกษา ศึกษาดูงานที่บ้านสำโรง หมู่ที่ 3 ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นชุมชนนำอยู่และชุมชนต้นแบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านเกษตรกรรมหรือด้านสุขภาวะที่ดีของคนในชุมชน จึงก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขึ้นมาในด้านความรู้ และได้รับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปรับทัศนคติตนเองหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นมา ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน จึงนำความรู้ที่ได้รับจากการไปศึกษาดูงานที่บ้านสำโรง กลับมาพัฒนาหมู่บ้านของตน จึงเกิดทักษะขึ้นมาในภายหลัง เหล่านี้เรียกว่า KAS Model (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2549 : 5) (ความรู้ K-Knowledge, ทัศนคติ A- Attitudes, ทักษะ S-Skills) ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในรูปแบบ AMPP ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการ

บริหาร (A-Administration) 2) ด้านคุณธรรม (M-Moral) 3) ด้านการมีส่วนร่วม (P-Participation) และ 4) ด้านการพัฒนาโครงการในพื้นที่ (P-Project Development in The Area) ดังนี้

2.1 ด้านความรู้ K-Knowledge

ด้านการบริหาร พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชนได้จัดตั้งสภาผู้นำชุมชน นำบุคคลที่เคยติดเหล้า ติดยาเสพติดกลับเข้าสู่สังคมได้ และผู้นำกับผู้ตามยึดหลักการมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้เกิดปัญหาความเสียหายน้อยที่สุด ทั้งผู้นำและประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน จึงก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จึงเกิดเทคนิคในการบริหารงานให้กับตนเองตลอดเวลา

ด้านคุณธรรม พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้จัดตั้งตั้งกฎระเบียบภายในชุมชนตามความเหมาะสม (สัญญาใจชุมชน: ธรรมบัญญัติหมู่บ้าน) สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี ยึดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9/รู้จักสามัคคี/รู้หน้าที่ รู้เวลา ใจซื่อตรง

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน วางนโยบาย วางแผนงานร่วมกัน ระดมความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน สร้างวิสัยทัศน์ โดยยึดหลักจารีตประเพณี วัฒนธรรมชาวพุทธ ฮีต 12 ครอง 14 ตามปฏิทินชุมชนที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้นมา

ด้านการพัฒนาโครงการในพื้นที่ พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้จัดทำโครงการลด ละ เลิก การใช้สารเคมีในการทำเกษตร ปลูกผัก ผลไม้ปลอดสารพิษไว้บริโภคเอง และการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย (Solid Waste) ในครัวเรือน

2.2 ด้านทัศนคติ A- Attitudes

ด้านการบริหาร พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้ปรับทัศนคติตนเอง และได้เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ในหลายมุม หลายด้าน จึงเกิดการยอมรับในชุมชนมากขึ้น การบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ จึงเรียบง่ายขึ้นกว่าเดิม ในด้านปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ลดน้อยลง

ด้านคุณธรรม พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้การวางระบบทำงาน สร้างวินัยต่อตนเอง ตั้งตนอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม การจัดระบบคน และได้ทัศนคติการรับมือการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนหมู่บ้าน และประเทศชาติ

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ จึงเกิดวาทะศิลป์ในการสนทนาขึ้นมา มีความสามารถในการเข้าใจความรู้สึก นึกคิด มี

ทัศนคติ และการสร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจผู้อื่น รวมทั้งมีความสามารถในการโน้มน้าว และสร้างอิทธิพลต่อคนผ่านสายสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่นได้

ด้านการพัฒนาโครงการในพื้นที่ พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้ภูมิปัญญาในการ พัฒนาตน พัฒนาคณะ และพัฒนางานขึ้นมา เรียกว่า การสร้างสิ่งใหม่อนุรักษ์ของเก่า

2.3 ด้านทักษะ S-Skills

ด้านการบริหาร พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ซึ่งเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ศักยภาพของหมู่บ้านด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสิ่งอำนวยความสะดวกนำมาใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาต่อยอดจากทุนดั้งเดิมของชุมชนซึ่งมีอยู่แล้ว และแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการแนะนำพาผู้นำปฏิบัติจริง บ้านหนองกุงใหญ่ และบ้านแห้ว จึงได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนต้นแบบ และผ่านการ ตรวจสอบติดตามประเมินผลงานผู้ใหญ่วัยเกษียณ ประจำปี 2563

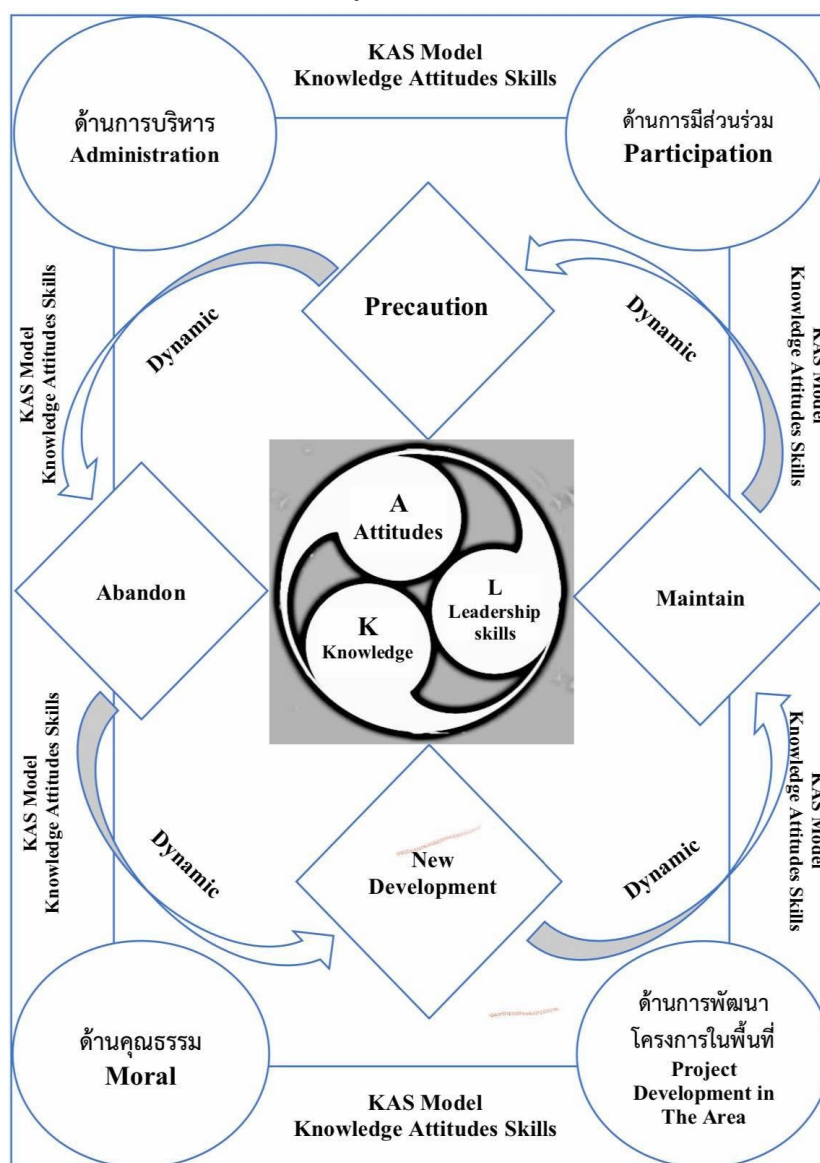
ด้านคุณธรรม พบว่า ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้รู้จักการเสียสละ เป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน และเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ มีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย จึงเป็นผู้นำที่มีจิตใจไม่โลเล และสร้างความไว้วางใจจากผู้อื่นได้

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า การนำประชาชนที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกันเข้ามาประชุม หรือทำงานร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ จัดเวทีประชุมเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดการสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหมู่บ้านใกล้เคียง

ด้านการพัฒนาโครงการในพื้นที่ พบว่า โครงการที่ดำเนินการเองและร่วมกับ หน่วยงานราชการ โดยการนำของผู้นำชุมชน มีมากกว่า 30 โครงการ เช่น โครงการจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้ชุมชนปลูกผักปลอดสารพิษในครัวเรือน และโครงการปรับปรุงต่อเติมระบบผลิต น้ำดื่มเพื่อชุมชน (ได้งบประมาณจากภาครัฐ 5 ล้านบาทถ้วน)

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพ ผู้นำชุมชนใน 3 ด้าน คือ AKL Model ประกอบด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทัศนคติ (A- Attitudes), ด้านความรู้ (K-Knowledge), และด้านทักษะความเป็นผู้นำ (L- Leadership Skills) อย่างต่อเนื่องเป็นพลวัต ซึ่งมีกลยุทธ์อีก 4 ด้านหลัก เป็นตัวช่วย ขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพตนเองและชุมชน เพื่อให้เกิดแผนชุมชนพึ่งตนเอง คือ PANM Model ประกอบด้วย 1) หมั่นระวังยับยั้งปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองและ

ชุมชนที่ยังไม่เกิดขึ้น ไม่ให้เกิดขึ้น (P-Precaution) 2) หมั่นลด ละ เลิกในสิ่งที่เป็นปัญหา
อุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพตนเองและชุมชนที่เกิดขึ้นแล้ว (A-Abandon) 3) หมั่น
พัฒนาศักยภาพตนเองและชุมชนที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้นและสร้างเสริมสิ่งใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น
และ (N-New Development) และ 4) หมั่นรักษาศักยภาพตนเองและชุมชนที่เกิดขึ้นแล้ว
ให้มั่นคง และยั่งยืน (M-Maintain) โดยการวิจัยครั้งนี้สรุปได้องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัย
โดยผ่านการสังเคราะห์เป็นสมการ คือ $KAS + AMPP = AKL$ Model-PANM Model
ตามที่ปรากฏในแผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัย ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ” โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญ และประเด็นที่น่าสนใจ แล้วจึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

ศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับที่ดี โดยการนำพาผู้นำปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ขึ้นจริง ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน ได้นำเอาแผนชุมชนพึ่งตนเอง ไปใช้แล้วเกิดความสำเร็จก้าวหน้าขึ้นจริงที่เป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ผู้นำมีศักยภาพสูงในการบริหารชุมชนโดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยให้ประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานได้ และได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหาร สร้างความเข้าใจที่ดีให้กับประชาชน และให้ประชาชนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในเขตพื้นที่ชุมชนของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ (พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (มากคล้าย), 2559 : ก) ได้ทำวิจัยเรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง สรุปได้ว่า แนวทางพุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง มีองค์ประกอบคือ ต้องเริ่มจากการสร้างเครือข่ายและขับเคลื่อนด้วยภาคีแห่งความสำเร็จที่มีอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลด้วยการใช้กรอบแนวคิด “อารยวิถี 5 บวรทศ-วชิรเจดีย์” คือ บ้าน, วัด, ราชการ (สถานศึกษา, หน่วยงานเสริมศักยภาพ), ท้องถิ่น (อบต.), สถาบัน (รพ.สต.) ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนา โดยมีฐานจากสมรรถนะหลักทั้ง 5 ด้าน และเริ่มพัฒนาจากองค์ประกอบสมรรถนะที่มีความต้องการจำเป็นตามผลค่าเฉลี่ย $PNI_{modified}$ จำนวน 5 สมรรถนะหลัก 24 สมรรถนะย่อย โดยแนวทางการพัฒนาสมรรถนะจากการวิจัย ประกอบด้วย 81 แนวทางการพัฒนาที่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในทางปฏิบัติ

พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า จากการลงพื้นที่และได้นำพาผู้นำชุมชนและคณะกรรมการหมู่บ้านทั้ง 4 ชุมชน ไปทัศนศึกษา ศึกษาดูงาน และเข้าอบรม “หลักสูตรการพัฒนาแนวคิดกลไกการจัดการชุมชนด้วยสภาผู้นำชุมชน” เพื่อความเป็นผู้นำชุมชนที่ดี ณ บ้านสำโรง หมู่ที่ 3 ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นชุมชนนำอยู่และชุมชนต้นแบบ ไม่ว่าจะเป็น

เป็นด้านเกษตรกรรม หรือด้านสุขภาวะที่ดีของคนในชุมชน จึงก่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพขึ้นมาในด้านความรู้ และได้รับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการปรับทัศนคติตนเองหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นมา ผู้นำทั้ง 4 ชุมชน จึงนำความรู้ที่ได้รับจากการไปศึกษาดูงานที่บ้านสำโรง กลับมาพัฒนาหมู่บ้านของตน จึงเกิดทักษะขึ้นมาในภายหลัง เหล่านี้เรียกว่า KAS Model (ความรู้ K-Knowledge, ทัศนคติ A- Attitudes, ทักษะ S-Skills) ทำให้เกิดการพัฒนางานทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหาร 2) ด้านคุณธรรม 3) ด้านการมีส่วนร่วม และ 4) ด้านการพัฒนาโครงการในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ (สุทธธัญญ์ โอบอ้อม, 2557 : ก) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา” สรุปได้ว่า เริ่มจากกระบวนการหรือวิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลใน 3 ด้าน คือ การฝึกอบรม, การศึกษา และการพัฒนานำมาบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา จึงก่อให้เกิดศักยภาพของบุคลากร ใน 3 ด้าน คือทางด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นแนวทางการพัฒนานี้สามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะได้แนวทางจากการสังเคราะห์ (Synthesis Model) คือ $TED + SSP = KSA$

ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในจังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า การมีคณะกรรมการบริหารหรือผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง อันดับแรกต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความมุ่งมั่น เสียสละ สามารถนำชุมชนผ่านวิกฤติได้ ต่อมาผู้นำชุมชนต้องมีความโดดเด่น มีความรู้ ความสามารถในการเป็นผู้นำความคิดในชุมชน จึงเกิดความศรัทธา ความเคารพนับถือ สรรเสริญ เชื่อมั่น และยอมรับในการนำชุมชนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ สิ่งสุดท้าย คือ การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ (ผู้นำสร้างตนเองขึ้นมาใหม่) โดยพัฒนาทั้งระดับปัจเจกและการทำงานในรูปคณะกรรมการ การจัดระบบการบริหารจัดการชุมชนในรูปแบบใหม่ในลักษณะการต่อยอด (การสร้างสิ่งใหม่อันรุ่งโรจน์ของเก่า) แนะนำ และมีความกล้าในการนำพาปฏิบัติ เรียกว่า ทักษะความเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ (พระครูภาวนาโพธิคุณ (สมชาย กนตสีโล) และคณะ, 2562 : 701-715) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี : กรณีศึกษาเยาวชนไทยในจังหวัดขอนแก่น” สรุปได้ว่า พฤติกรรมละเมิดจริยธรรมของ

เยาวชนไทยมีความสอดคล้องกับการละเมิดศีล 5 โดยมีระดับความคิดเห็นของเยาวชนเกี่ยวกับพฤติกรรมการละเมิดจริยธรรมทั้งก่อนและหลังการอบรม ดังนี้ (1) ปาณาติปาตา ร้อยละ 49.4 หลังการอบรม ร้อยละ 62.6 (2) อทินนาทานา ร้อยละ 62.4 หลังการอบรม ร้อยละ 61.6 (3) กาเมสุมิฉฉาจารา ร้อยละ 80.4 หลังการอบรม ร้อยละ 83.1 (4) มุสาวาทา ร้อยละ 59.6 หลังการอบรม ร้อยละ 59.8 และ (5) สุราเมรยมัชชปมาทัฏฐานา ร้อยละ 71.2 และหลังการอบรม ร้อยละ 72.2

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรดำเนินการพัฒนาศักยภาพผู้นำในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรจัดระบบการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินผล และนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

2.1 ควรปรับระดับประเภทการศึกษาให้สอดคล้องกับความพร้อมของแต่ละชุมชนอย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้นำด้านการศึกษา

2.2 ควรจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนในพื้นที่แต่ละปี พร้อมทั้งกำหนดรูปแบบวิธีการประเมินผล ตลอดจนสรรหากระบวนการพัฒนาศักยภาพผู้นำในรูปแบบใหม่ ๆ ที่เหมาะสม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อให้เกิดทักษะความเป็นผู้นำแห่งอนาคตในแต่ละด้านในเชิงลึก

3.2 ควรพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนโดยบูรณาการเข้ากับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อความเป็นไทย วิถีพุทธ ในชุมชนต้นแบบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรีชา วุฒิการณ์ และคณะ. (2548). *การสร้างตัวชี้วัดคุณลักษณะผู้นำในการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็ง*. รายงานการวิจัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พระครูภาวนาโพธิคุณ (สมชาย กนตสีโล) และคณะ. (2562). การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของเยาวชนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี : กรณีศึกษาเยาวชนไทยในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 6 (4), 701-715.
- พระมหาเทวประภาส วชิรญาณเมธี (มากคล้าย). (2559). *พุทธบูรณาการเพื่อการพัฒนาสมรรถนะองค์การบริหารส่วนตำบลในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง*. พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เรมวอล นันท์ศุภวัฒน์. (2542). *ภาวะผู้นำทางการพยาบาลในองค์กร*. ภาควิชาบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภาดา คุปตานนท์. (2544). *การจัดการและพฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุกัญญา รัชมีธรรมโชติ. (2549). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย Competency*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- สุทธญาณ โอบอ้อม. (2557). *การพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา*. พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.